

การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

The Development of Critical Thinking Skills and Learning Achievement in
Social Studies of Seventh Grade Students Using Active Learning Concept;
Case-based Learning with Questioning Techniques

วันที่รับบทความ: 11 มี.ค. 67

วันที่แก้ไขบทความ: 22 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 1 ก.ค. 67

อิทธิเดช น้อยไม้¹

Itthidech Noimai¹

ณัฐวรรณ เถลิ้มสุข²

Nattawan Chalernsuk²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 3) แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษานักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Assistant Professor in Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

² Assistant Professor in Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University

คำสำคัญ : ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สังคมศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เทคนิคการใช้คำถาม
การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน

Abstract

This research is an experimental research. The purposes of this study were to 1) to develop students' critical thinking skills after learning with active learning concept; case-based learning with questioning techniques compared with 70 percent criteria. 2) to compare the social studies learning achievement of students who learned with active learning concept; case-based learning with questioning techniques before and after the learning management 3) to study students' opinions on learning management according to active learning concept using case-based learning with questioning techniques. The sample for this research consisted of 32 seventh grade students who studied in the second semester of the academic year 2023 from Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University using cluster random sampling. The research instruments were 1) Lesson plans 2) Learning achievement test 3) Critical thinking skills test 4) Questionnaire. The statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation and t-test.

The research findings showed that: 1) Students' critical thinking skills after using active learning concept was higher than 70 percent criteria with statistically significant at .05 level. 2) The social studies learning achievement of students after using active learning concept was higher than before learning with statistically significant at .05 level. 3) Students' opinions about using active learning concept were at a high level.

Keywords: Critical Thinking Skills, Social Studies, Active Learning, Case-Based Learning,
Questioning Techniques

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏบนโลกของเราเกิดขึ้นเป็นพลวัตในทุก ๆ มิติอยู่ตลอดเวลา เด็กและเยาวชนผู้เป็นพลเมืองที่มีความสำคัญจึงควรเตรียมความพร้อมทั้งด้านการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิตอยู่บนโลกแห่งอนาคต กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการศึกษาของประเทศจึงได้พยายามขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน ให้มีทักษะการดำเนินชีวิตภายใต้บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและซับซ้อน อันเป็นผลจากการพัฒนาของเทคโนโลยี การพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศให้มีสมรรถนะหลัก พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมต้องเริ่มจากการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 ด้านผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) คุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ (Learner Person) 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-Creator) และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญต่อความสามารถด้านการคิดของผู้เรียนเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนดความสามารถในการคิดเป็นสมรรถนะหนึ่งที่มีความสำคัญจำเป็นต้องพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดในการพัฒนาตนเอง

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นกระบวนการทางสติปัญญาในการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล จากการค้นหาข้อมูล ประเมินค่าของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การสื่อสาร เพื่อนำไปสู่ความเชื่อ การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติ (Emmis, 2013) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารและสิ่งใหม่เกิดขึ้นมากมาย จนเกิดปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มคนที่เกิดจากการไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเป็นไปอย่างรวดเร็วได้ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ที่เผชิญ สามารถตัดสินใจได้ว่าข้อมูลใดขัดแย้งหรือสนับสนุน การที่ไม่มีความสามารถในการคิดไม่เพียงแต่เป็นอุปสรรคขัดขวางการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงเท่านั้นแต่ยังทำให้การตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่มีถูกต้อง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ดังนั้นทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เข้าใจมุมมองที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนทั้งในโลกปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรอง (Think Hard) สร้างและเข้าใจความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูคอยสนับสนุนและสร้างโอกาสแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงระหว่างความรู้ที่มีอยู่เดิมกับความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ฝึกคิด วิเคราะห์เพื่อพัฒนาความจำระยะยาวและเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การเรียนรู้ที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงแนวความคิดที่แตกต่างเข้าด้วยกัน และคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ (Cambridge Assessment International Education, 2022) ทั้งนี้หากพิจารณาถึงแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ นั้น จะพบว่าวิธีที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดีก็คือ การใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2567; วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2553; McKinney and Heyl, 2008) และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (Case-based learning) มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งยังส่งผลให้ทักษะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น (Mahdi, Q.R., Nassar, I.A. & Almuslamani, H.A.I., 2020; วรุตม์ อินทฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2559) อีกทั้งพบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการใช้คำถาม (Questioning technique) ก็สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างให้สูงขึ้นได้ดีอีกด้วย (Syaiikhudin, A., 2016; เกียรติพร สินพิบูลย์, 2560; สุชน วงศ์แดง, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าวและความสำคัญที่ต้องการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยได้พิจารณาเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกรณีศึกษาเป็นฐานมาเป็นแนวทางในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และสอดแทรกด้วยเทคนิคการใช้คำถาม โดยมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้นำเสนอกรณีศึกษา หมายถึง ครูนำเสนอกรณีตัวอย่าง ประเด็นปัญหา หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จากสื่อต่าง ๆ ร่วมกับการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มองเห็นปัญหา และอยากค้นหาคำตอบ 2) ชี้นำระดมความคิด หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันศึกษาข้อมูล

กรณีศึกษา พิจารณาทำความเข้าใจ รวบรวมข้อมูล อธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่างหรือประเด็นปัญหาได้ โดยครูจะช่วยแนะแนวทางให้แก่ผู้เรียนผ่านการใช้คำถาม 3) ขั้นวิเคราะห์ หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันดำเนินการศึกษาค้นคว้า พิจารณาจัดระบบข้อมูล แยกแยะข้อเท็จจริงของประเด็นที่ศึกษาหรือปัญหาเพื่อแสวงหาคำตอบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย 4) ขั้นประเมิน หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันประเมิน อภิปรายคำตอบ แสดงทัศนะ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่มีเหตุผล และ 5) ขั้นสรุปสถานการณ์ หมายถึง ผู้เรียนร่วมกันสรุปข้อมูล ประเด็นปัญหา วิถีแก้ไข ข้อสรุปหรือทางเลือกที่สมเหตุสมผล และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ ซึ่งทั้งสองวิธีการจัดการเรียนรู้นี้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และยังเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สูงขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70
2. ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยพื้นฐาน (Pre-Experimental Designs) แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ได้ทำการทดสอบก่อนและหลังเรียน (The One-Group Pretest-Posttest) โดยมีแบบแผนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยเป็นนักเรียนห้องเรียนโปรแกรมปกติที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกัน จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 129 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยเป็นนักเรียนห้องเรียนโปรแกรมปกติที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 33 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มห้องเรียนแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ

4. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยทำการทดลองเป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 9 ชั่วโมง

ชั้นที่ 2 สร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ จำนวน 5 แผน รวม 9 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชี้นำเสนอกรณีศึกษา 2) ชื่นชมความคิด 3) ชื่นวิเคราะห์ 4) ชื่นประเมิน และ 5) ชื่นสรุปสถานการณ์ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยสลับข้อและสลับตัวเลือก ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.87

3. แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดผลหลังการจัดการเรียนรู้ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 แล้วทดสอบหาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ได้เท่ากับ 0.78

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 15 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

ขั้นที่ 3 ดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน รวม 9 ชั่วโมง

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

4. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

5. ผู้วิจัยดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ One Sample

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Dependent Sample

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

จากศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม พบว่า

1. การเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ได้ผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (14 จาก 20 คะแนน)

กลุ่มตัวอย่าง	N	เกณฑ์	($\bar{x}$)	S.D.	df	t	p
หลังเรียน	33	14	14.43	1.27	32	2.353 *	.023

* $p < .05$

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่าง	N	($\bar{x}$)	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	33	13.51	1.606	32	14.450 *	.000
หลังเรียน	33	21.59	2.383			

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.29	0.45	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้	4.25	0.50	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.24	0.47	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน	4.28	0.47	มาก
รวม	4.27	0.47	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47) ในการนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.45) 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.47) 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.50) และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.47)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นการจัดกิจกรรมที่มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดด้วยกรณีศึกษาหรือสถานการณ์ที่เป็นตัวอย่างร่วมกับการใช้คำถาม ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการสืบเสาะหาความรู้ ฝึกคิดวิเคราะห์ พิจารณาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ แยกแยะข้อเท็จจริง และประเมินผลเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2567), วัชราน เล่าเรียนดี (2553) และ McKinney and Heyl (2008) ที่ได้ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน และเทคนิคการใช้คำถาม จัดเป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ ฝึกคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ฝึกคิดแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เช่นเดียวกับที่วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) ได้แสดงทัศนะไว้ว่า การสอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในวิชาสังคมศึกษานับได้ว่ามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนรู้ เพราะในการเรียนรู้นั้นไม่ได้หมายความว่าผู้เรียนจะต้อง

รับข้อมูลแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น การสอนที่ดีนั้นจะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพิจารณาและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูนำเสนอ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นไปตามสภาพจริง อีกทั้งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของคณูชา สติวงศ์, ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ และสุพัตรา กุหากาญจน์ (2558) ที่ได้ทำวิจัยพบว่า การใช้เทคนิคการตั้งคำถามในการเรียนด้วยวิธีการศึกษาสามารถช่วยพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ รวมทั้งงานวิจัยของ Mahdi, Q.R., Nassar, I.A. & Almuslamani, H.A.I (2020) ที่ศึกษาวิจัย การใช้วิธีการศึกษาในการปรับปรุงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาส่งผลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น และงานวิจัยของ Syaikhudin, Ahmad (2016) ที่ศึกษาวิจัย การส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาด้วยการตั้งคำถามแบบโสเครติส ก็พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการตั้งคำถามสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างให้สูงขึ้นได้

2. ผลการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม เป็นการจัดกิจกรรมที่อาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กล่าวคือ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด ได้ทำงานร่วมกันกับผู้อื่น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย โดยมีครูคอยช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ พิมพันธ์ เฉชะคุปต์ และเพอร์วินดิสุข (2561), มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2565) และ Cambridge Assessment International Education (2022) ที่ได้ให้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 2) ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ 4) ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น 5) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด 6) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย ซึ่งลักษณะสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผน ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานถือเป็นวิธีในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้หรือแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพจริงด้วยตนเอง หรือวางแผนร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน จึงเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดที่มีเหตุผลอย่างเป็นระบบ ประกอบกับเมื่อมีการนำเทคนิคการใช้คำถามมาร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย ก็จะยิ่งช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดมีส่วนร่วมในการอภิปรายในชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Donovan and Bransford (2005) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน เป็นการนำบริบทของเรื่องราวสิ่งต่าง ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองจากความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ผู้เรียนมีความสนใจ เกิดการเชื่อมโยงความรู้กับบริบทของกรณีตัวอย่าง ในขณะที่เดียวกันครูต้องมีการใช้คำถามเพื่อเชื่อมโยงหลักการที่มีความเป็นนามธรรมกับกรณีตัวอย่างที่เคยประสบพบเจอในชีวิตประจำวันก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับการวิจัยของ

วรุตม์ อินทฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2559) ที่ศึกษาผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาที่มีต่อมโนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งในการวิจัยของ สุกัญญา ต้นสุวรรณ, สุกัญจน์ ศักดิ์เพชรพราย, กรณ์ชพล วิวรรณมงคล และณุดาภัก กิจทวี (2566) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ตามแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเป็นฐานและการโค้ชเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในการนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน 3) ด้านสื่อการเรียนรู้ และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามส่งผลให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวกสอดคล้องกับงานวิจัยของ Esteban (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการประยุกต์ใช้กรณีศึกษาในชั้นเรียนวิชาสังคมศึกษา พบว่าส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับสูง นอกจากนี้ก็ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติพร สินพิบูลย์ (2560) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการพัฒนาการคิดแบบวิจารณญาณโดยใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดีย โดยภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ครูผู้สอนควรชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจลำดับขั้นของกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้องและไม่เกิดปัญหาต่อการจัดการเรียนรู้
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ควรมีกรณีตัวอย่างที่มีความหลากหลายและสัมพันธ์กับเนื้อหา รวมทั้งควรตั้งคำถามระดับสูงให้เวลานักเรียนได้คิด ไม่ควรเร่งนักเรียนเพื่อให้ได้คำตอบ ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ในตัวแปรอื่น ๆ ว่าสามารถพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้อีกหรือไม่ เช่น การคิด

สร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดเชิงมนทัศน์ ทักษะในการใช้ชีวิต เป็นต้น เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้ต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *ปัญญาของชาติ: ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกียรติพร สินพิบูลย์. (2560). *การพัฒนาความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการใช้คำถามเป็นฐานร่วมกับมัลติมีเดียสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2567). *Active Learning: มโนทัศน์ วิธีการ และเทคนิค*. พิษณุโลก: โรงพิมพ์พัฒนสุวรรณการพิมพ์.
- คนุชา สลึงศ์, ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ และสุพัตรา คูหากาญจน์. (2558). *การพัฒนาการคิดวิจารณ์ด้วยการเรียนแบบกรณีศึกษานเว็บไซต์ที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามและการคิดสะท้อน*. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 9(3), 197-208.
- พิมพ์พันธ์ เฉชะอุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสิข สิริสมบุญ. (2565). *กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุกัญญา ดันสุวรรณ, สุกฤษณ์ สัตย์พิศพราย, กรณ์ยพล วิวรรณมงคล และณุดาภักดิ์ กิจทวี. (2566). *พัฒนาโครงการการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเป็นฐานและการโค้ช เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. *วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล*, 10(1), 19-29.
- สุนท วงศ์แดง. (2564). *การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมโดยใช้คำถามทรงพลัง*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(2), 187-197.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- วรุฒม์ อินทฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2559). *ผลของการเรียนการสอนสังคมศึกษาโดยใช้วิธีการกรณีศึกษาที่มีต่อมนทัศน์ประชาธิปไตยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 11(1), 187-200.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). *ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2553). *รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

- Cambridge Assessment International Education. (2022). *Getting Started with Active Learning*. Retrieved from <https://www.cambridge-community.org.uk/professional-development/gswal/index.htm>.
- Donovan, M.S. & Bransford, J.D. (2005). *How students learn science in the classroom*. Washington DC: National Academy Press.
- Ennis, R. H. (2013). *The nature of critical thinking: An outline of critical thinking dispositions and abilities*. Retrieved from <https://www.criticalthinking.net>
- Esteban, A. A. (2022). Case study teaching in social studies: Student satisfaction survey. *International Journal of Social Studies Education*, 7(2), 28-39.
- McKinney, K. & Heyl, B. (2008). *Sociology Through Active Learning*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: SAGE/Pine Forge Press.
- Mahdi, Q.R., Nassar, I.A. & Almuslamani, H.A.I. (2020). The Role of Using Case Studies Method in Improving Students' Critical Thinking Skills in Higher Education. *International Journal of Higher Education*. 9(2) p297-308. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1248562>.
- Syaikhudin, Ahmad. (2016). Fostering Student Critical Thinking Skills in Elementary Social Studies Using Socrates Question Method (SQM). *The 1st International Conference on Child-Friendly Education (ICCE)*. Retrieved from <https://publikasiilmiah.ums.ac.id/xmlui/handle/11617/7239>.